

HAZIRLIK ÖĞRENİMİ GÖREN KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN REKREATİF ETKİNLİKLERE KATILIMLARINI ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Murat BULUT¹

Funda KOÇAK¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, hazırlık öğrenimi gören kadın üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılmalarına engel olan faktörlerin bazı değişkenlere göre ortaya koyulmasıdır. Araştırmanın evrenini Ankara Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu hazırlık sınıfında öğrenim gören kadın öğrenciler, örneklemini ise anılan evren içerisinde tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş 200 kadın öğrenci ($\bar{X}_{yas} = 19.07 \pm 1.17$) oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmalarına engel oluşturabilecek faktörleri belirlemek amacıyla “Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18” kullanılmıştır. Araştırmada Cronbach’s Alpha değerleri 0,82 (tesis) ile 0,64 (ilgi eksikliği) arasında bulunmuştur. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine Levene testi ile bakılmıştır. Normal dağılım gösteren veriler ilişkisiz t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir. Tek Yönlü Varyans Analizi ile farklılık gösterdiği bulunan gruplardan, farklılığı yaratan grubu bulmak için LSD testi uygulanmıştır. Normal dağılım göstermeyen veriler ise Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada hata payı 0,05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmada kadın üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımını en çok etkileyen faktörün tesis olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin yaşlarına, en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine, barınma durumlarına göre rekreatif etkinliklere katılımını engelleyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Ancak, daha önce hiç spor yapmamış olan kadın öğrenciler rekreatif etkinliklere katılmada, sportif aktivitelere katılmış olan kadın öğrencilere göre daha fazla engelle karşılaşmaktadırlar. Ayrıca refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük düzeyde olan öğrencilere göre rekreatif etkinliklere katılımının daha az engellendiğini düşünmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular kadın öğrencilerin, spor yapma durumu ve refah seviyesine bağlı olarak rekreatif etkinliklere katılmalarının etkilendiğini göstermektedir. Bu nedenle öğrencilerin küçük yaşlarda spora yönlendirilmesi ve üniversite bünyesinde ücretsiz etkinliklerin düzenlenmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın öğrenci, rekreatif etkinlik, serbest zaman engelleri

DETERMINATION OF THE FACTORS THAT PREVENT PARTICIPATION OF FEMALE PREPARATORY EDUCATION STUDENTS IN RECREATIONAL ACTIVITIES

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the factors that may prevent the participation of female preparatory education students in recreational activities in terms of some variables. . The population of the research consists of the female students in the School of Foreign Languages of Ankara University and the sample consists of 200 female students randomly selected among the population ($\bar{X}_{age} = 19.07 \pm 1.17$). In order to determine the factors that may prevent the participation of the students in leisure time activities, “Leisure Constraints Scale-18” was used. Cronbach’s Alpha values were found between 0.82 (facility) and 0.64 (lack of concern). Normal distribution of the data was examined by Levene test. The data showing normal distribution were tested with “t-test” and “One-Way Analysis of Variance”. LSD Tests were applied in the post-hoc analysis to identify the sources of significant differences. The data not showing normal distribution were analyzed by the Kruskal Wallis test. The margin of error was regarded as 0.05. In the study, facility factor was observed as the first constraint in the participation of the university students’ into the leisure activities. When the factors that constrain the participation were examined according to the female students’ age, type of town lived most and accommodation situation no significant differences were found. Female students who had previously never participated in leisure activities in sports, were found to encounter more constraint than female students who participated in sports activities. In addition, the female students who have good/ very good life standards –in comparison with the ones having normal or poor life standards - thought that their participation in the leisure time activities were constrained less. The results showed that female students’ situation about doing sports and life standards affected their participation in leisure time activities. Therefore it is important to direct students to sports at an early age and arrange free activities at the university.

Keywords: Female students, leisure constraints, recreational activity

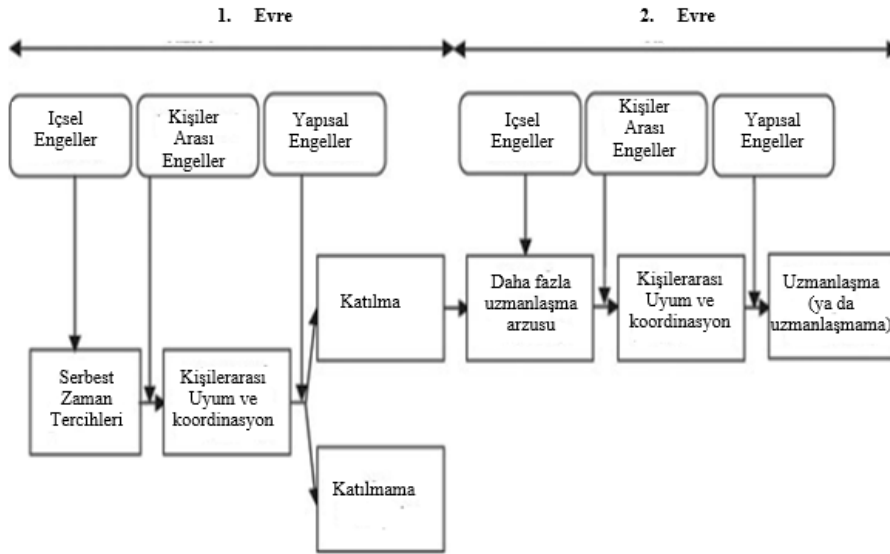
¹Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Yazışmadan Sorumlu Yazar, E Mail: fkocak@ankara.edu.tr

GİRİŞ

Gençlerin ve çocukların katıldıkları rekreatif etkinliklerin sosyal, fiziksel ve zihinsel ve duygusal gelişime etkileri günümüzde pek çok çalışmaya konu olmaktadır. Bunun yanında bireyler bu etkinliklere katılmada veya devam ettirmede çeşitli engellerle karşılaşmaktadırlar. Serbest zaman engelleri sistematik olarak 1980'lerde incelenmeye başlanmıştır. Crawford ve Godbey (1987) serbest zaman engellerini bireylerin rekreatif etkinliklere katılmalarına engel olan ya da rekreatif etkinliklerden hoşlanmamalarına neden olan faktörler olarak tanımlamışlardır [1]. Bunun yanında serbest zaman engelleri, bireylerin rekreatif etkinliklere yönelik tutumunu etkilemekte [2], bireyin algısının farklı aktivitelere katılmayı bırakmada ya da azaltmasında önemli rol oynamaktadır [3].

Serbest zaman engellerine odaklanan araştırmalara bakıldığında çeşitli kuramsal modeller ortaya atılmıştır. Bunlar arasında Crawford ve ark. (1991), tarafından önerilen hiyerarşik serbest zaman modeli araştırmacılar tarafından en kabul gören modeldir [4]. Modelin ilk evresinde potansiyel serbest zaman katılımcıları için karar verme sürecinde sırayla bir dizi engel yer almaktadır. İkinci evre ise bir rekreasyon aktivitesine katılım sürecini göstermektedir. Bu aşamada katılımcılar daha yüksek bir seviyeye ilerlemiştir ve bu aşama uzmanlaşma veya ciddi serbest zaman olarak ifade edilmektedir [5]. İkinci evre aynı zamanda, bireylerin katılımını başlatmak ve güçlü serbest zaman katılımını geliştirmek için çeşitli serbest zaman engelleri ile nasıl başa çıkılacağını da göstermektedir (Şekil 1).

Godbey ve ark. (2010), modelin üç düzeyde temel bileşenleri olan içsel, kişilerarası ve yapısal kısıtlamaları serbest zaman engellerinin ifade edilmesinde temel yapı olarak kabul etmektedirler [6]. Ancak bu üç düzeydeki engelin önemi hiyerarşik olarak sıralanarak yeni modeller geliştirilmiştir. Crawford ve ark. (1991) daha önce Crawford ve Godbey (1987) tarafından ortaya atılan, serbest zaman engellerini derecelendirmiş ve bireylerin rekreatif etkinliklere katılmada en çok bireysel faktörler, en az ise yapısal faktörler tarafından engellendiğini ortaya koymuştur [1,4]. Ancak, engellerin bireylerin istekleriyle ilgili olduğu ve eğer bireyler isterse engellerin ortadan kaldırılabilirliğine ilişkin düşünceler modelin eleştirilmesine neden olmuştur. Bunun üzerine Godbey ve ark. (2010), yaptıkları araştırmalarında, Crawford and Godbey (1987), Crawford ve ark. (1991) ve Jackson ve ark. (1993) tarafından yapılan araştırmaları değerlendirmiş ve bu üç modelin ayrı ayrı ele alınabileceği gibi teorik önermeler doğrultusunda bu modellerin bir arada ele alındığında daha yeterli hiyerarşik serbest zaman kısıtlamaları teorisi olarak ifade edilebilir olduğunu belirtmişlerdir [1,6,7].

Şekil 1. Hiyerarşik Serbest Zaman Engelleri Modeli [4].

Hiyerarşik serbest zaman engelleri modeli temel alınarak Walker ve ark. (2007) tarafından yapılan araştırmada Kanada ve Çin'deki üniversite öğrencilerinin serbest zaman kısıtlamaları kültüre bağlı olarak değerlendirilmiştir [8]. Araştırma sonucunda serbest zaman engellerinin kültürden etkilendiği, Çinli öğrencilerin daha çok içsel ve kişilerarası engellerle, karşılaştıkları, bunun yanında Kanadalı öğrencilerin daha çok yapısal engellerle karşılaştıkları tespit edilmiştir. Palen ve ark. (2010) tarafından Güney Afrika'daki üniversite öğrencileri üzerinde yapılan odak grup araştırmasında ise, öğrencilerin en çok içsel engellerle karşılaştıkları belirlenmiştir [9].

Serbest zaman engellerini belirlemeye yönelik yapılan araştırmalara bakıldığında Demir ve Demir (2006) tarafından lisans öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada cinsiyetin serbest zaman etkinliklerine katılmaya etkisinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir [10]. Çoruh ve Karaküçük (2014) araştırmalarında kadınların erkeklere oranla rekreatif etkinliklere katılmada daha çok engelle karşılaştıkları belirtmişleridir [11]. Altergoot ve McCreedy (1993) tarafından yapılan araştırmada da, rekreatif etkinliklere katılımı engelleyen faktörler arasında cinsiyetin önemli etkisinin bulunduğu belirtilmiştir [12]. Warren (1990) ile Henderson ve Bialeschki (1993) serbest zaman etkinliklerine katılmada kadın ve erkekler arasında fırsat eşitliği bulunmadığını, kadınların erkeklere göre daha az olanağının olduğunu ifade etmişlerdir [13,14]. James (1995) ise kadınların bazı sosyolojik nedenlerden dolayı, kamuya açık alanlarda katıldıkları faaliyetlerin kısıtlanabildiğini bildirmiştir [15].

Alan yazındaki araştırmalar değerlendirildiğinde kadınların erkeklere göre rekreatif etkinliklere katılmada daha dezavantajlı durumda oldukları söylenebilir. Kadınların bu dezavantajlı durumlarının araştırmada değişken olarak kullanılan, kadın öğrencilerin sahip oldukları kişisel (yaş) ve sosyal (refah seviyesi, en süre yaşadığı yerleşim birimi, spor yapma durumu, barınma durumu) özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çalışma üniversite yaşamının ilk basamağı olan ve öğrencilerin yeni bir sosyal yaşamla tanıştıkları dönem olması nedeniyle hazırlık öğrenimi gören kadın öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Bu araştırma ile elde edilen sonuçların, kadın öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmalarına etki eden faktörlerin ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm önerileri geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanında araştırma, kadın üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılmada herhangi bir engelle karşılaşmamaları için neler yapılması gerektiği konusunda üniversitelerin ilgili birimlerine bilgi sağlayacaktır. Araştırmada etimolojik olarak "leisure" kavramı serbest zaman olarak tanımlanmış, boş zaman ve serbest zaman kavramları ise eş anlamlı olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, hazırlık öğrenimi gören kadın öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmalarına engel oluşturabilecek faktörlerin bazı değişkenlere göre belirlenmesidir.

MATERYAL VE METOT

Bu araştırmanın amacı, hazırlık sınıfına devam eden öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmalarına engel teşkil edebilecek faktörlerin bazı değişkenlere göre belirlenmesidir Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2013-2014 akademik yılında Ankara Üniversitesi'nde Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri dışında, hazırlık sınıfına düzenli olarak devam eden yaklaşık 400 kadın öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise anılan evren içerisinde tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş 200 kadın öğrenci ($\bar{X}_{yaş} = 19,07 \pm 1,17$) oluşturmaktadır. Ural ve Kılıç'a (2006) göre 0,05 tolerans gösterilebilir hata için, 400 kişilik evrenden alınacak örneklem sayısı 196 kişidir [16]. Örnekleme kapsamına alınan öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiş ve aydınlatılmış onam formu ile izinleri alınmıştır. Veri toplama aracının uygulanmasına dersin sorumlu öğretim elemanından sözel izin alınarak dersin ilk 10-15 dakikalık süresinin kullanılmasına özen gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgileri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yaş	18 yaş	67	33,5
	19 yaş	84	42,0
	20 yaş ve üstü	49	24,5
	Toplam	200	100,0
Refah seviyesi	Düşük	35	17,5
	Normal	104	52,0
	İyi/çok iyi	61	30,5
	Toplam	200	100
En uzun süre yaşadığı yerleşim birimi	Köy ilçe	51	25,5
	İl	42	21,0
	Büyükşehir	107	53,5
	Toplam	200	100
Spora katılım durumu	Lisanslı sporcu	25	12,5
	Spor yapıyorum	52	26,0
	Geçmişte spor yapmıştım	52	26,0
	Hiç spor yapmadım	71	35,5
	Toplam	200	100,0
Barınma durumu	Öğrenci yurdu	85	42,5
	Ev	115	57,5
	Toplam	200	100,0

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmalarına engel oluşturabilecek faktörleri belirlemek amacıyla Alexandris ve Carroll (1997) tarafından geliştirilen, Gürbüz ve ark. (2012) tarafından geçerlik güvenilirlik çalışması yapılan “Boş Zaman Engelleri Ölçeği” ve bağımsız değişkenlerle ilgili veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır [17,18].

Boş Zaman Engelleri Ölçeği: Veri toplama aracı 18 maddeden oluşan, 4’lü Likert tipi bir ölçektir. Ölçek; birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesis, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri yanıtlar kesinlikle önemli “4 puan (3,25-4,00.)”, önemli “3 puan (2,50-3,24.)”, önemsiz “2 puan (1,75-2,49)”, kesinlikle önemsiz “1 puan (1,00-1,74)” olarak puanlandırılmıştır. Ölçeğin Ölçeğin Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı, Gürbüz ve ark. (2012) tarafından, 0,86 (bilgi eksikliği) ile 0,65 (zaman) arasında bulunmuştur [18]. Mevcut araştırmada ise; Cronbach’s Alpha değerleri 0,82 (tesis) ile 0,64 (ilgi eksikliği) arasında bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin homojen dağılım gösterip göstermediğine Levene testi ile bakılmıştır. Normal dağılım gösteren veriler ilişkisiz t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir. Tek Yönlü Varyans Analizi ile farklılık gösterdiği bulunan gruplardan, farklılığı yaratan grubu bulmak için LSD testi uygulanmıştır. Homojen olmayan veriler ise Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmada hata payı 0,05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2’de, araştırmaya katılan öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması, standart sapması ve minimum ve maksimum değerleri verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin ölçeğe ilişkin puanları, ortalama ve standart sapma değerleri

	n	\bar{X}	SS
Birey Psikolojisi	200	2,61	0,62
Bilgi Eksikliği	200	2,68	0,74
Tesis	200	3,10	0,62
Arkadaş Eksikliği	200	2,30	0,63
Zaman	200	2,58	0,64
İlgi eksikliği	200	2,22	0,73
Toplam puan	200	2,58	0,41

Tablo 2'ye göre "tesis" ($\bar{X}=3,10\pm0,624$) faktörünün üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel olarak ilk sırada yer aldığı ve bunu sırasıyla "bilgi eksikliği" ($\bar{X}=3,10\pm0,62$), "birey psikolojisi" ($\bar{X}=6,61\pm0,62$), "zaman" ($\bar{X}=2,58\pm0,64$), "arkadaş eksikliği" ($\bar{X}=2,30\pm0,63$) ve "ilgi eksikliği" ($\bar{X}=2,22\pm0,73$) faktörlerinin izlediği görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünölen faktörlere ilişkin bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin yaşlarına göre rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünölen faktörler

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	\bar{X}	Kareler Toplamı	Sd	Kare Ort.	F	P*
	LS	P							
Birey Psikolojisi	0,20	0,81	18 yaş	2,597	1,88	2	0,94 0,38	2,46	0,08
			19 yaş	2,714	75,46	197			
			20 +	2,469	77,35	199			
Bilgi Eksikliği	2,66	0,07	18 yaş	2,611	0,71	2	0,35 0,55	0,63	0,52
			19 yaş	2,750	109,87	197			
			20 +	2,680	110,58	199			
Tesis	0,07	0,92	18 yaş	3,159	0,76	2	0,38 0,39	0,97	0,37
			19 yaş	3,123	76,92	197			
			20 +	3,000	77,68	199			
Arkadaş Eksikliği	0,68	0,50	18 yaş	2,233	0,55	2	0,28 0,40	0,68	0,50
			19 yaş	2,345	80,53	197			
			20 +	2,346	81,09	199			
Zaman	0,35	0,70	18 yaş	2,502	0,73	2	0,36 0,41	0,88	0,41
			19 yaş	2,595	81,54	197			
			20 +	2,659	82,27	199			
İlgi eksikliği	0,07	0,92	18 yaş	2,218	0,76	2	0,38 0,54	0,69	0,49
			19 yaş	2,285	107,44	197			
			20 +	2,129	108,20	199			
Toplam	0,01	0,98	18 yaş	2,561	0,36	2	0,18 0,17	1,05	0,35
			19 yaş	2,632	34,09	197			
			20 +	2,531	34,45	199			

P* < 0,05; N_{18 yaş} = 67 N_{19 yaş} = 84 N_{20 yaş} = 49 N_{Toplam} = 200

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin yaşlarına göre rekreatif etkinliklere katılımlarını etkileyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir (P > 0,05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin refah seviyelerine göre, rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünölen faktörlere ilişkin bulgular Tablo 4a ve Tablo 4b'de verilmiştir.

Tablo 4a: Öğrencilerin refah seviyelerine göre rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünülen faktörler

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	\bar{X}	Kareler Toplamı	Sd	Kare Ort.	F	P	Fark
	LS	P								
Birey Psikolojisi	1,43	0,86	Düşük	2,65	0,71	2	0,35 0,38	0,92	0,39	
			Normal	2,65	76,63	197				
			İyi/çok iyi	2,52	77,35	199				
Tesis	1,50	0,22	Düşük	3,34	3,44	2	1,72 0,37	4,56	0,01	3<1,2
			Normal	3,11	74,24	197				
			İyi/çok iyi	2,95	77,68	199				
Arkadaş Eksikliği	2,05	0,13	Düşük	2,45	1,10	2	0,55 0,40	1,36	0,25	
			Normal	2,30	79,98	197				
			İyi/çok iyi	2,23	81,09	199				
Zaman	1,42	0,24	Düşük	2,65	4,02	2	2,01 0,39	5,07	0,01	3<1,2
			Normal	2,67	78,24	197				
			İyi/çok iyi	2,36	82,27	199				
İlgi eksikliği	0,65	0,51	Düşük	2,02	1,65	2	0,82 0,54	1,52	0,22	
			Normal	2,25	106,55	197				
			İyi/çok iyi	2,27	108,20	199				
Toplam	1,36	0,25	Düşük	2,66	1,05	2	0,52 0,17	3,11	0,04	3<1,2
			Normal	2,62	33,40	197				
			İyi/çok iyi	2,47	34,45	199				

$P^* < 0,05$; $N_{\text{düşük}}=35$ $N_{\text{normal}}=104$ $N_{\text{iyi/çok iyi}}=61$ $N_{\text{Toplam}}=200$

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin refah seviyesine göre rekreatif etkinliklere katılmalarını engelleyen faktörlere ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda ölçeğin toplam puanında ve iki alt boyutta anlamlı fark saptanmıştır. Öğrencilerin görüşlerine göre tesis boyutu ile refah seviyesi arasında anlamlı fark saptanmıştır [$F(2, 199)=4,56, P<0,05$]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan LSD testi sonucuna göre refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük seviyede olan öğrencilere göre tesis boyutunu daha az engel olarak görmektedirler.

Öğrencilerin görüşlerine göre zaman boyutu ile refah seviyesi arasında anlamlı fark saptanmıştır [$F(2, 199)=5,07, P<0,05$]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan LSD testi sonucuna göre refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük seviyede olan öğrencilere göre zaman boyutunu daha az engel olarak görmektedirler.

Öğrencilerin görüşlerine göre ölçekten alınan toplam puan ile refah seviyesi arasında anlamlı fark saptanmıştır [$F(2, 199)=3,11, p<0,05$]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan LSD testi sonucuna göre refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük düzeyde olan öğrencilere göre serbest zamanlarını daha az engellendiğini düşünmektedirler.

Yapılan Levene testi sonucunda öğrencilerin refah seviyesine göre "bilgi eksikliği" boyutu homojen dağılmadığı için Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin, refah seviyesine göre ölçekten puanların Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4b'de verilmiştir.

Tablo 4b: Öğrencilerin refah seviyelerine göre rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünülen faktörler

Maddeler	Sıra Ortalaması			χ^2	P	*Fark
	düşük	normal	İyi-çok iyi			
Bilgi eksikliği	113,70	104,72	85,74	6,53	0,038	3<1-2

$P^* < 0,05$; $N_{\text{düşük}}=35$ $N_{\text{normal}}=104$ $N_{\text{iyi/çok iyi}}=61$ $N_{\text{Toplam}}=200$

Öğrencilerin refah seviyesine göre “bilgi eksikliği” alt boyutuna ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucunda anlamlı bir fark saptanmıştır [$X^2(2)=6,53, P<0,05$]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre, refah seviyesi iyi/çok iyi olan öğrencilerle, düşük ($U= 794,50, P<0,05$) ve normal ($U= 2544,50, P<0,05$) olan öğrenciler arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük düzeyde olan öğrencilere göre bilgi eksikliği boyutunu daha az engel olarak görmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre, rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünülen faktörlere ilişkin bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünülen faktörler

Boyutlar	Homojenlik		Yerleşim yeri	\bar{X}	Kareler Toplamı	Sd	Kare Ort.	F	P*
	LS	P							
Birey Psikolojisi	0,01	0,98	Köy/ilçe	2,56	0,15	2	0,07 0,39	0,19	0,82
			İl	2,64	77,19				
			Büyükşehir	2,62	77,35				
Bilgi Eksikliği	2,04	0,13	Köy/ilçe	2,66	1,17	197	0,58 0,55	1,05	0,35
			İl	2,83	109,41				
			Büyükşehir	2,63	110,58				
Tesis	2,08	0,12	Köy/ilçe	3,00	0,82	199	0,41 0,39	1,05	0,35
			İl	3,19	76,86				
			Büyükşehir	3,11	77,68				
Arkadaş Eksikliği	0,57	0,56	Köy/ilçe	2,38	0,41	2	0,20 0,41	0,50	0,60
			İl	2,27	80,68				
			Büyükşehir	2,28	81,09				
Zaman	0,73	0,48	Köy/ilçe	2,62	0,535	197	0,26 0,41	0,64	0,52
			İl	2,65	81,74				
			Büyükşehir	2,53	82,27				
İlgi eksikliği	0,65	0,52	Köy/ilçe	2,06	2,90	199	1,45 0,53	2,71	0,06
			İl	2,42	105,30				
			Büyükşehir	2,22	108,20				
Toplam	0,674	0,511	Köy/ilçe	2,53	0,37	2	0,18 0,17	1,077	0,343
			İl	2,66	34,08				
			Büyükşehir	2,57	34,45				

$P^* < 0,05$; $N_{Köy/ilçe} = 51$ $N_{İl} = 42$ $N_{Büyükşehir} = 107$ $N_{Toplam} = 200$

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi ile rekreatif etkinliklere katılımlarını engelleyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($P > 0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma durumlarına göre, rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünülen faktörlere ilişkin bulgular Tablo 6a ve Tablo 6b’de verilmiştir.

Tablo 6a: Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünülen faktörler

Boyutlar	Homojenlik		Gruplar	\bar{X}	Kareler Toplamı	Sd	Kare Ort.	F	P*	Fark
	LS	P								
Birey Psikolojisi	0,95	0,41	Lisanslı	2,76	2,57	3	0,85	2,25	0,08	-
			Spor yapıyor	2,46						
			Geçmişte yapmış	2,56						
			Spor yapmıyor	2,71						
Bilgi Eksikliği	1,20	0,31	Lisanslı	2,68	0,67	3	0,22	,39	0,75	-
			Spor yapıyor	2,75						
			Geçmişte yapmış	2,59						
			Spor yapmıyor	2,70						
Tesis	0,33	0,79	Lisanslı	3,28	1,94	3	0,64	1,67	0,17	-
			Spor yapıyor	3,14						
			Geçmişte yapmış	2,96						
			Yapmıyor	3,11						
Arkadaş Eksikliği	0,52	0,66	Lisanslı	2,29	4,37	3	1,45	3,72	0,01	4<2,3
			Spor yapıyor	2,14						
			Geçmişte yapmış	2,22						
			Yapmıyor	2,49						
Zaman	3,03	0,03	Lisanslı	2,64	2,28	3	0,76	1,86	0,13	-
			Spor yapıyor	2,60						
			Geçmişte yapmış	2,40						
			Yapmıyor	2,66						
İlgi eksikliği	0,52	0,66	Lisanslı	2,12	6,37	3	2,12	4,09	0,01	4>1,2,3
			Spor yapıyor	2,07						
			Geçmişte yapmış	2,10						
			Yapmıyor	2,46						
Toplam	3,96	0,00	Lisanslı	2,60	1,51	3	0,50	3,00	0,08	-
			Spor yapıyor	2,51						
			Geçmişte yapmış	2,49						
			Yapmıyor	2,69						

P* < 0,05; N_{lisanslı}= 25 N_{spor yapıyor}= 52 N_{geçmişte yapmış}=52 N_{spor yapmıyor}=71 N_{Toplam} = 200

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin spor yapma durumları ile rekreatif etkinliklere katılımını engelleyen faktörlere ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda iki alt boyutta anlamlı fark bulunmuştur. Öğrencilerin görüşlerine göre bu fark arkadaş eksikliği boyutu ile spor yapma durumları arasındadır [F(2, 199)=3,72, P<0,05]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan LSD testi sonucuna göre daha önce hiç spor yapmamış olan kadın öğrenciler, daha önce spor yapan ve halen spor yapan öğrencilere göre arkadaş eksikliğini daha fazla engel olarak görmekteyler.

Araştırmada ilgi eksikliği boyutu ile öğrencilerin spor yapma durumları arasında da anlamlı fark gözlenmiştir [F(2, 199)=4,09, P<0,05]. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonucunda daha önce hiç spor yapmamış öğrencilerin, diğer gruplarına göre ilgi eksikliği boyutunu daha fazla engel olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

Yapılan Levene testi sonucunda öğrencilerin spor yapma durumlarına göre zaman boyutu ve ölçeğin toplam puanı homojen dağılmadığı için Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin, spora katılma durumlarına göre ölçekten aldıkları toplam puanın ve zaman boyutunun Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 6b'de verilmiştir.

Tablo 6b: Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünölen faktörler

Maddeler	Sıra Ortalaması				X ²	P	*Fark
	Lisanslı sporcu	Spor yapan	Geçmişte spor yapmış (3)	Spor yapmayan (4)			
Zaman	106,86	104,09	82,84	108,57	6,92	0,07	
Toplam	102,44	91,52	87,04	116,25	9,37	0,02	4>2,3

P* < 0,05; N_{lisanslı} = 25 N_{spor yapıyor} = 52 N_{geçmişte yapmış} = 52 N_{spor yapmıyor} = 71 N_{Toplam} = 200

Öğrencilerin spora katılma durumlarına göre “zaman” alt boyutuna ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskall Wallis analizi sonucunda anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ancak ölçekten alınan toplam puanları üzerinde yapılan Kruskall Wallis analizi sonucunda anlamlı farklılık gözlenmiştir [X² (2)=9,37,p<.05]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre, hiç spor yapmamış öğrencilerle, geçmişte spor yapan (U= 794,50, P<0,05) ve halen spor yapan (U= 2544,50, P<0,05) olan öğrenciler arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Buna göre hiç spor yapmamış kadın öğrenciler, geçmişte spor yapan ve halen spor yapan öğrencilere göre zaman boyutunu daha fazla engel olarak görmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin barınma durumlarına göre, rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünölen faktörlere ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin barınma durumlarına göre, rekreatif etkinliklere katılımlarında kendilerine engel oluşturabileceği düşünölen faktörler

	Homojenlik		Barınma Yeri	X̄	S	t	P*
	LS	P					
Birey Psikolojisi	2,13	0,14	yurt	2,56	0,66	-0,90	0,367
			ev	2,64	0,59		
Bilgi Eksikliği	0,11	0,74	yurt	2,70	0,74	0,37	0,70
			ev	2,66	0,75		
Tesis	0,35	0,55	yurt	3,11	0,59	0,24	0,80
			ev	3,09	0,64		
Arkadaş Eksikliği	0,61	0,43	yurt	2,32	0,66	0,32	0,74
			ev	2,29	0,61		
Zaman	0,62	0,43	yurt	2,52	0,62	-0,95	0,34
			ev	2,61	0,65		
İlgi eksikliği	0,01	0,88	yurt	2,27	0,73	0,88	0,38
			ev	2,18	0,73		
Toplam	0,01	0,90	yurt	2,59	0,40	0,35	0,72
			ev	2,57	0,42		

P* < 0,05; N_{yurt} = 85 N_{ev} = 115 N_{Toplam} = 200

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin barınma durumlarına göre serbest zamanlarını engelleyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir (P>0,05).

TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımlarında engel olarak ilk sırada “tesis” boyutunun yer aldığı ve bunu sırasıyla “bilgi eksikliği” “birey psikolojisi” “zaman” “arkadaş eksikliği” “ilgi eksikliği” boyutlarının izlediği görölmektedir. Özşaker (2012) tarafından yapılan araştırmada da öğrenciler rekreatif etkinliklere katılımlarında ilk üç sırada bilgi eksikliği, tesis ve zaman boyutlarını engel olarak görmektedirler [19]. Emir ve ark. (2013) tarafından yapılan araştırmada ise tesis, zaman ve bilgi eksikliği ilk üç sırada yer almaktadır [20]. Yukarıdaki araştırmalara bakıldığında “tesis ve bilgi eksikliği” boyutlarının tüm araştırmalarda ilk üç sırada yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar araştırmaların devlet üniversitelerinde yapılmasından kaynaklanmış olabileceğini düşöndürmektedir.

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin yaşlarına göre rekreatif etkinliklere katılımını engelleyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Demirel ve ark. (2013) tarafından yapılan araştırmada da serbest zaman engelleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [21]. Araştırmalarda yaşa göre fark olmamasının nedeni öğrencilerin yaşlarının birbirine çok yakın olması olabilir. Ancak alan yazındaki çeşitli araştırmalarda yaşın rekreatif etkinliklere katılmada önemli bir değişken olduğu belirtilmiştir [17,22,23]. Torkildsen (2000) yaşın rekreatif etkinliklere katılmada önemli bir etkisinin olduğunu, ancak bu etkinin kişiye ve yapılan faaliyetin türüne göre değiştiğini belirtmiştir [24]. Kunz ve Graham (1996) ise, gençlerin, yaşlılara oranla daha fazla fiziksel aktivite ve spor faaliyetlerine katılma eğiliminde olduğunu ifade etmiştir [25].

Araştırmada refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük olan öğrencilere göre tesis, zaman ve bilgi eksikliği boyutlarını daha az engel olarak görmektedirler. Buna göre refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük olan öğrencilere göre serbest zamanlarını daha az engellendiğini düşünmektedirler. Yapılan araştırmalarda da refah seviyesinin rekreatif etkinliklere katılmada önemli bir etken olduğu ortaya konulmuştur [16,18,24]. Refah seviyesi yüksek olan katılımcıların refah seviyesi düşük olan katılımcılara göre rekreatif etkinliklere katılımının daha az engellendiği tespit edilmiştir [19]. Dong ve Chick (2012) farklı refah seviyesinden insanların yaşadığı şehirlerde yürüttükleri araştırmalarında ise rekreatif etkinliklere katılımı engelleyen önemli faktörün refah seviyesi olduğu sonucuna ulaşmışlardır [27]. Burton ve ark. (2003) refah seviyesinin rekreatif etkinliklere katılmada önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir [28]. Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında rekreatif etkinliklere katılımın refah seviyesinden etkilendiği ve sonuçların araştırmamızın sonuçlarıyla da benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi ile rekreatif etkinliklere katılımı etkileyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Her yerleşim birimi kendine özgü rekreatif etkinlikler barındırmaktadır. Bu nedenle anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamış olabilir. Drakou ve ark. (2008) serbest zaman engelleri ve yaşanan yerleşim birimi arasındaki ilişkinin araştırmalarda yeterince ortaya koyulmadığını belirtmektedir [29]. Bunun yanında Klepeis ve ark. (1996) rekreatif etkinliklerin yaşanan bölgeye göre değişiklik gösterdiği, en azından istenilen türde rekreatif etkinliğe katılmada bir engelle karşılaşılabileceğini vurgulamıştır [29].

Daha önce hiç spor yapmamış olan kadın öğrenciler, daha önce spor yapan ve halen spor yapan öğrencilere göre arkadaş eksikliğini, ilgi eksikliğini ve zaman boyutunu daha fazla engel olarak görmektedirler. Bunun yanında toplam puana bakıldığında hiç spor yapmamış öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmaları spor yapanlara ve daha önce yapmış olanlara göre daha çok engellenmektedir. Bu durum spor yapan ya da yapmış öğrencilerin rekreatif etkinlikleri günlük yaşamın bir parçası olarak görüyor olmalarından dolayı, bu tür etkinliklere katılmada herhangi bir engelle karşılaşmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Drakou ve ark. (2008) serbest zaman ve spor eğitiminin, serbest zaman faaliyetlerine katılmada olumlu tutum geliştirmeyi sağladığını belirtmiştir [29]. Alexandris ve ark. (2002) serbest zaman engellerinin bireylerin spora katılımını etkileyebileceğini, hatta bazı durumlarda spora katılımı engellendiğini bildirmişlerdir [30]. Ancak yapılan araştırmalar bu durumu kesin olarak doğrulamamaktadır [31,32].

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin barınma durumlarına göre rekreatif etkinliklere katılımını engelleyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Bunun nedeni günümüzde yurtlarda yapılan iyileştirmeler nedeniyle yurttan kalan öğrencilerin de kendilerini ev ortamında hissetmelerinden kaynaklanmış olabilir.

Sonuç olarak, tesis, bilgi eksikliği ve birey psikolojisinin kadın üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılmalarında engel olarak ilk üç sırada yer aldığı görülmüştür. Öğrencilerin yaşlarına, en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine, barınma durumlarına göre rekreatif etkinliklere katılımını engelleyen faktörler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Ancak, daha önce hiç spor yapmamış olan kadın öğrenciler rekreatif etkinliklere katılmalarında zaman eksikliğini, arkadaş eksikliğini ve ilgi eksikliğini, sportif aktivitelere katılmış olan kadın öğrencilere göre daha fazla engel olarak görmektedirler. Ayrıca refah seviyesi iyi/çok iyi olan kadın öğrenciler, refah seviyesi normal ve düşük düzeyde olan öğrencilere göre rekreatif etkinliklere katılmalarının daha az engellendiğini düşünmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular kadın öğrencilerin, spor yapma durumu ve refah seviyesine bağlı olarak rekreatif etkinliklere katılmalarının etkilendiğini göstermektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda kadın öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılmalarının aktif olarak sağlanabilmesi için küçük yaşlardan itibaren spor yapma ve fiziksel aktivitede bulunma bilincinin uygulamalı olarak verilmesi gerekmektedir. Bunun yanında üniversitelerce maddi gücü olmayan öğrenciler için serbest zamanlarında katılabilecekleri ücretsiz etkinlik planlamaları yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Crawford DW, Godbey, G. Reconceptualizing barriers to family leisure. *Leisure Sciences*, 1987; 9 (2): 119-127.
2. Hinch T, Jackson EL, Hudson S, Walker G. Leisure constraint theory and sport tourism. *Sport in Society*, 2005; 8 (2): 142-163.
3. Jackson EL. Leisure constraints research: Overview of a developing theme in leisure studies. In: Jackson EL, editor, *Constraints to Leisure*, State College, PA: Venture, 2005.
4. Crawford DW, Jackson EL, Godbey G. A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 1991; 13 (4): 309-320.
5. Stebbins RA. *Amateur, professional, and serious leisure*. Montreal, Canada: McGill-Queen's University Press; 1992.
6. Godbey G, Crawford DW, Shen XS. Assessing hierarchical leisure constraints theory after two decades. *Journal of Leisure Research*, 2010; 42 (1): 111-134.
7. Jackson EL, Crawford DW, Godbey, G. Negotiation of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 1993; 15 (1): 1-11.
8. Walker GJ, Jackson EL, Deng J. Culture and leisure constraints: A comparison of Canadian and Mainland Chinese university students. *Journal of Leisure Research*, 2007; 39 (4): 567-59.
9. Palen LA, Patrick ME, Gleeson SL, Caldwell LL, Smith EA, Wegner LF, Alan J. (2010). Leisure constraints for adolescents in Cape Town, South Africa: A qualitative study. *Leisure Sciences*, 2010; 2 (5): 434-452.
10. Demir C, Demir N. Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler ile cinsiyet arasındaki ilişki: Lisans öğrencilerine yönelik bir uygulama, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 2006; 6 (1): 36-48.
11. Çoruh Y, Karaküçük S. Recreational tendencies and the factors preventing university students participating to recreational activities according to gender. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2014; Special Issue 1: 854-862.
12. Altergoot K, McCreedy CC. Gender and family status across the life: constraints of five types of leisure. *Loisiret Societe/ Society and Leisure*, 1993; 16 (1): 151-180.
13. Warren K. *Women's outdoor adventures*. In: Miles JC, Priest S, editors, *Adventure education*, State College, PA: Venture, 1990.
14. Henderson KA, Bialeschki MD. Negotiating constraints to women's physical recreation. *Society and Leisure*, 1993; 16 (2): 389-412.
15. James K. *Ownership of space: Its Impact on recreational participation of young women*. Perth, Western Australia: Edith Cowan University, Department of Leisure Sciences. 1995.
16. Ural A, Kılıç İ, *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara, Detay Yayıncılık, 2006.
17. Alexandris K, Carroll B. Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: Results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 1997; 16 (2): 107-125.
18. Gürbüz B, Öncü E, Emir E. Leisure constraints questionnaire: Testing the construct validity, 12. *International Sport Sciences Congress*, December, Denizli, Turkey, 2012; 339-343.
19. Özşaker M. An evaluation on non participation of the youth in leisure time activities. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 2012; 14 (1): 126-131.
20. Emir E, Öncü E, Gürbüz B. Examination of Constraints to Leisure Activities in Turkish University Students. 55th ICHPER.SD Anniversary World Congress & Exposition, December, İstanbul, Turkey, 2013; 532.
21. Demirel M, Dumlu Y, Gürbüz B, Balcı V. Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi, 2. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Aydın, Türkiye, 2013; 600-607.
22. Ekinci EE, Kalkavan A, Üstün ÜD, Gündüz B. Investigation of factors that may constraint participation of sportive and non-sportive recreational activities among university students *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014; 1 (1): 1-13.
23. Pala F, Dinç SC. Kamu kurumlarında görev yapan personelin serbest zaman etkinliklerine katılımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi, 2. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Aydın, Turkey, 2013; 632-637.
24. Torkildsen G. *Torkildsen's sport and leisure management*. In: Taylor P, editor, Routledge: Oxon; 2012.
25. Kunz JL, Graham K. Life course changes in alcohol consumption in leisure activities of men and women. *Journal of Drug Issues*, 1996; 26 (4): 805-827.
26. Gratton C. *Economics of sport and recreation*, London, UK: Sport Press, 2000.
27. Dong E, Chick G. Leisure constraints in six Chinese cities, *Leisure Sciences*, 2012; 34 (5): 417-435.
28. Burton N, Turrell G, Oldenburg B. Participation in recreational physical activity: Why do socioeconomic groups differ? *Health Education, Behavior*, 2003; 30 (2): 225-244.
29. Drakou A, Tzetzis G, Mamantzi K. Leisure constraints experienced by university students in Greece, *The Sport Journal*, 2008; 11 (1).
30. Alexandris K, Tsobatzoudis C, Grouios G. Perceived constraints on recreational sport participation: Investigating their relationship with intrinsic motivation, extrinsic motivation and amotivation. *Journal of Leisure Research*, 2002; 34 (3): 233-252.
31. Kay T, Jackson EL. Leisure despite constraints: The impact of leisure constraints on leisure participation. *Journal of Leisure Research*, 1991; 23 (4): 301-313.
32. Scott D. The problematic nature of participation in contract bridge: A qualitative study of group-related constraints. *Leisure Sciences*, 1991; 13 (4): 321-336.